

УДК 341.1:343.9.02
П99

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеського державного університету внутрішніх справ,
протокол № 12 від 27.06.2018 р.*

Рецензенти:

Гриненко О. О. — доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України;

Волошин Ю. О. — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного авіаційного університету;

Теличкін О. О. — доктор юридичних наук, провідний фахівець відділу з питань забезпечення миротворчої діяльності МВС (Спеціальний миротворчий центр) Національної Академії внутрішніх справ, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та адміністративного права Харківського економіко-правового університету.

Пядишев В. Г.

Актуальні проблеми міжнародно-правового забезпечення діяльності поліції ООН у складі міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки : монографія / За редакцією доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України М. О. Баймуратова. — Одеса : Фенікс, 2018. — 456 с.

ISBN 978-966-928-296-5

Монографію присвячено питанням удосконалення міжнародно-правового забезпечення діяльності поліції ООН в зонах операцій з підтримання миру і безпеки. Встановлені необхідні умови успішної боротьби поліції ООН з організованою транснаціональною злочинністю і тероризмом на постконфліктних територіях, а також з корупцією і злочинами проти місцевого населення та біженців з боку міжнародних суб'єктів, покликаних сприяти відновленню миру у постконфліктній державі. Запропоновано міжнародно-правові рішення задля забезпечення зазначених умов. Рекомендовано для практиків та науковців з міжнародного права, учасників міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки, студентів і курсантів правових навчальних закладів, а також для широкого кола читачів, що цікавляться актуальною міжнародно-правовою проблематикою.

The monograph is devoted to the issues of enhancement of the international legal support of the UN police activity in the areas of peacekeeping operations. The conditions for the successful UN police fight against organized transnational crime and terrorism in post-conflict areas, as well as against corruption and crimes against the local population and refugees committed by international actors positioned to help peace restoration in a post-conflict state, have been determined. International legal solutions are suggested to provide the mentioned conditions. Designated for international law practitioners and scholars, participants in international peacekeeping operations, students and cadets of law educational institutions, as well as for a wide range of readers.

ISBN 978-966-928-296-5

© Пядишев В. Г., 2018

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень	8
Вступ	12

РОЗДІЛ 1.

ЛОКАЛЬНІ ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ, ЯК РІЗНОВИДУ ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ

1.1. Локальний збройний конфлікт як різновид гуманітарної кризи	18
1.1.1. Доктринальні підходи до розвитку дефінітивного визначення гуманітарної кризи	18
1.1.2. Збройний конфлікт в контексті профільних норм міжнародного права: його наслідки, циклічність, еволюціонування, врегулювання	21
1.1.3. Телеологія сучасних локальних збройних конфліктів	31
1.2. Еволюція поняття миру, принципів мирного співіснування та ставлення до гуманітарної інтервенції у міжнародному праві	42
1.2.1. Визначення стану миру у сучасному міжнародному праві	42
1.2.2. Принципи мирного співіснування між державами: компліментарність та протиріччя	44
1.2.3. Гуманітарні інтервенції: визначення, класифікації, перспективи застосування	54
Література до розділу 1	69

РОЗДІЛ 2.

ОПЕРАЦІЇ ООН З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ: МІСЦЕ, РОЛЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ООН, ПРИНЦИПИ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ

2.1. Місце операцій ООН з підтримання миру і безпеки в системі міжнародних заходів щодо утворення та збереження миру та їх еволюція	80
2.1.1. Складові міжнародної діяльності на користь миру	80
2.1.2. Система міжнародної діяльності на користь миру	93
2.1.3. Проблема сучасної плутанини з термінами щодо діяльності на користь миру та необхідність і напрями її усунення	97
2.2. Історико-правовий дискурс становлення операцій ООН з підтримання миру і безпеки	103
2.2.1. Визначення термінів (тезаурус), які необхідні для вивчення призначення операцій з підтримання миру і безпеки	104
2.2.2. Перше та друге покоління операцій ООН з підтримання миру	109
2.2.3. Період важкого досвіду та «Доповідь Брахімі»	112
2.2.4. Третє та четверте покоління операцій ООН з підтримання миру	115
Література до розділу 2	118

**РОЗДІЛ 3.
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТВОРЕННЯ,
ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ПОЛІЦІЇ ООН У СКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ
ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ**

3.1. Поліція ООН — необхідна сила для подолання внутрішніх збройних конфліктів	131
3.1.1. Причини утворення та динаміка розвитку поліцейського компонента у складі МОПМБ	131
3.1.2. Основні міжнародні норми щодо здійснення правоохоронної діяльності у національних умовах та щодо їх відмінностей в умовах МОПМБ. Призначення поліції ООН та її склад	136
3.1.3. Нормативно обґрунтовані функції поліції ООН, як основа її компетенції	142
3.2. Міжнародно-правове обґрунтування ідеї МОПМБ та діяльності конкретних МОПМБ	149
3.2.1. Розділи VI, VII, VIII Статуту ООН	150
3.2.2. Міжнародне право в галузі прав людини у діяльності МОПМБ	154
3.2.3. Міжнародне законодавство в галузі міжнародного гуманітарного права	156
3.2.4. Близькість міжнародного права прав людини і міжнародного гуманітарного права на теренах МОПМБ	158
3.2.5. Проблеми неоднозначності розуміння задач міжнародного гуманітарного права в МОПМБ	159
3.2.6. Міжнародно-правові документи, які визначають необхідність, завдання та склад конкретної МОПМБ, продовження її терміну, її завершення або припинення	164
3.3. Міжнародно-правове забезпечення діяльності поліції ООН у складі МОПМБ	169
3.3.1. Мандати поліції ООН у конкретних МОПМБ	169
3.3.2. Звід стандартних операційних процедур щодо діяльності офіцера поліції у складі МОПМБ	173
3.3.3. Адаптовані кримінальні та кримінально-процесуальні кодекси держав присутності МОПМБ та інші керівні документи, що визначають діяльність поліції ООН	174
3.3.4. Стандарти ООН в галузі кримінального правосуддя для поліції ООН	175
3.3.5. Забезпечення взаємодії поліції ООН з партнерами на терені МОПМБ	176
3.3.6. Документи щодо взаємодії поліції ООН зі складу МОПМБ із зовнішніми партнерами	181
3.4. Забезпечення міжнародно-правового статусу службовця поліції ООН у складі МОПМБ	187
3.4.1. Конвенція про безпеку персоналу Організації Об'єднаних Націй та пов'язаного з нею персоналу	188
3.4.2. Конвенція про привілеї та імунітети ООН	190
3.4.3. Кодекс офіцера поліції ООН	192

3.4.4. Кримінальна відповідальність у випадку вчинення службовцем поліції ООН кримінального злочину	196
3.4.5. Статус поліції ООН у складі тимчасових адміністрацій ООН	197
3.5. Міжнародно-правове обґрунтування заходів щодо вдосконалення системи МОПМБ	198
3.5.1. Документи щодо загального підвищення ефективності МОПМБ	199
3.5.2. Документи щодо боротьби зі злочинністю представників МОПМБ проти місцевого населення	205
Література до розділу 3	210

**РОЗДІЛ 4.
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ, ЯК КОНСТИТУЮЮЧИЙ
ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ
ООН В БОРЬБІ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ ОРГАНІЗОВАНОЮ
ЗЛОЧИННІСТЮ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМ ТЕРОРИЗМОМ В УМОВАХ
МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ**

4.1. Генезис, розвиток і основні проблеми в боротьбі поліції ООН проти організованої злочинності в зонах МОПМБ	230
4.1.1. Генезис організованої злочинності в зонах МОПМБ	230
4.1.2. Основні напрями розвитку організованої злочинності в зонах МОПМБ	233
4.1.3. Загальні проблеми в боротьбі поліції ООН проти організованої злочинності в зонах МОПМБ	241
4.2. Особливості торгівлі людьми та людськими органами в зонах міжнародних операцій з підтримання миру та міжнародно-правові й організаційні резерви у боротьбі з нею	247
4.2.1. Історичні передумови торгівлі людьми та боротьби з нею на теренах МОПМБ	248
4.2.2. Особливості сучасного рабства в зонах локальних збройних конфліктів	253
4.2.3. Специфічні проблеми боротьби з торгівлею людьми на теренах МОПМБ	262
4.2.4. Особливості ґендерних питань у зв'язку з торгівлею людьми та з іншими злочинами на теренах МОПМБ	270
4.2.5. Важливість для України боротьби з торгівлею людьми в зонах МОПМБ	271
4.3. Транснаціональний наркобізнес в зонах міжнародних операцій з підтримання миру й безпеки: міжнародно-правові й організаційні аспекти підвищення ефективності боротьби з ним	273
4.3.1. Виникнення наркобізнесу в зонах збройних конфліктів та його причини	274
4.3.2. Вплив наркобізнесу на зону МОПМБ, найближче та віддалене оточення	277
4.3.3. Проблеми у боротьбі з наркобізнесом на теренах МОПМБ, розв'язання яких потребує міжнародних рішень	280

4.4. Роль поліції ООН у боротьбі з транснаціональним тероризмом на теренах МОПМБ	285
4.4.1. Проблеми визначення тероризму	286
4.4.2. Стисла історія, класифікація та сучасні особливості тероризму	291
4.4.3. Сучасний стан готовності ООН до боротьби проти транснаціонального тероризму та необхідність підвищення ролі поліції ООН	296
4.5. Необхідність нових міжнародно-правових рішень для забезпечення ефективності боротьби поліції ООН з організованою злочинністю та транснаціональним тероризмом на теренах МОПМБ	304
4.5.1. Необхідні умови для успішності діяльності поліції ООН на теренах МОПМБ, охоплених організованою злочинністю та транснаціональним тероризмом	304
4.5.2. Міжнародно-правові рішення, необхідні для забезпечення умов успішності боротьби поліції ООН з організованою злочинністю та тероризмом в зонах МОПМБ	310
4.5.3. Міжнародно-правові рішення, необхідні для взаємного пов'язання соціально-орієнтованої роботи поліції ООН та програми «роззброєння-демобілізації-реінтеграції» в зонах МОПМБ з метою залучення екс-комбатантів до боротьби проти організованої злочинності та тероризму	318
Література до розділу 4	327

РОЗДІЛ 5.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПОЛІЦІЇ ООН У СКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ БОРТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ У МІСЦЕВИХ СТРУКТУРАХ ВЛАДИ ТА У МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ Й ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРОТИ МІСЦЕВОГО НАСЕЛЕННЯ

5.1. Корупція та її негативний вплив у процесі відновлення держав після локальних збройних конфліктів	354
5.1.1. Визначення та основні риси корупції, як суспільно деструктивного явища, в науковій літературі	354
5.1.2. Підвищення уваги до корупції з боку світової спільноти на стику століть	362
5.2. Особливості розвитку корупції у постконфліктних державах та міжнародно-правові проблеми і рішення щодо участі поліції ООН у подоланні корупції у місцевій спільноті	372
5.2.1. Умови і особливості розвитку корупції в зонах МОПМБ та її вплив на збройний конфлікт: сучасна наукова думка	372
5.2.2. Міжнародно-правові чинники подолання корупції у місцевій спільноті силами поліції ООН в зонах міжнародних операцій з підтримання миру	382

5.3. Корупція у складі міжнародних організацій, які призначені сприяти відновленню постконфліктної держави: міжнародно-правові проблеми та напрями подолання	391
5.3.1. Корупція у складі міжнародних організацій техніко-економічної допомоги пост-конфліктній державі та гуманітарних організацій	392
5.3.2. Корупція у міжнародному складі МОПМБ: негативний вплив на процес відновлення постконфліктної країни, міжнародно-правові проблеми та напрями подолання	395
5.3.3. Міжнародно-правові рішення для підвищення дієвості боротьби з корупцією серед працівників міжнародних організацій на теренах МОПМБ	400
5.4. Міжнародно-правові аспекти викорінювання злочинності в інтернаціональному складі персоналу операцій з підтримання миру	406
5.4.1. Кримінальні злочини інтернаціонального персоналу МОПМБ щодо місцевого населення і біженців, як чинник, що знижує ефективність МОПМБ	407
5.4.2. Критика сучасних засобів викорінювання злочинності інтернаціонального персоналу МОПМБ щодо місцевого населення і біженців	410
5.4.3. Пропозиції щодо створення міжнародно-правових передумов для викорінювання злочинності проти місцевого населення і біженців з боку інтернаціонального персоналу МОПМБ	415
Література до розділу 5	419
Висновки	437